Міністерство освіти і науки України

Львівський національний університет імені Івана Франка

ЯБЛОНСЬКИЙ МАКСИМ РОМАНОВИЧ

УДК 070.4(71=161.2)(092)

ЖУРНАЛІСТСЬКА ТА РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕТРА ВОЛИНЯКА

27.00.04 – теорія та історія журналістики

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук із соціальних комунікацій

Львів – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі соціальних комунікацій Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Науковий керівник: доктор історичних наук, професор
КРУПСЬКИЙ ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
декан факультету журналістики.

Офіційні опоненти: доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник
ПАВЛЮК ІГОР ЗИНОВІЙОВИЧ,
Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка
НАН України,
провідний науковий співробітник відділу української літератури ХХ століття та сучасного літературного процесу;

кандидат історичних наук, доцент
РОМАНИШИН ЮРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ,
Львівська національна наукова бібліотека України
імені Василя Стефаника НАН України,
завідувач відділу періодичних видань
імені Мар'яна та Іванни Коців.

Захист відбудеться 26 червня 2019 р. об 11.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.051.24 у Львівському національному університеті імені Івана Франка за адресою: 79044, м. Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, факультет журналістики, ауд. 103.

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79005, м. Львів, вул. М. Драгоманова, 5.

Автореферат розіслано « » травня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат філологічних наук, доцент А. М. Яценко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Важливим складником журналістикознавства є дослідження досвіду діаспорної журналістики та преси, яка, за спостереженням Ю. Тернопільського, «нерозривно пов'язана з новітньою історією України та українського поселення поза рідними землями». Політичний характер третьої хвилі еміграції визначив роль інтелігенції у збереженні національної ідентичності в екзилі. Інтелектуальні сили української діаспори були об'єднані прагненням національного відродження. З цією метою створені українські громадські організації, наукові установи, видавництва, – все це сприяло розвитку книговидання та преси після Другої світової війни в країнах Західної Європи, а згодом – у США та Канаді. Однак розкол у середовищі націоналістичних сил на прихильників консервативної ідеології та прибічників революційних методів боротьби, а також уплив радянської пропаганди стали дезорганізаційними факторами й у журналістському середовищі. Неузгодженість і суперечки характеризують створені в повоєнній Німеччині Союз Української Демократичної Преси (1946), Спілку Українських Журналістів на чужині (1946) та Національно-Демократичне Об'єднання Українських журналістів (1946). В діаспорному просторі американського континенту консолідації журналістських сил сприяли Спілка українських журналістів Америки (1952), Спілка українських журналістів Канади (1957), які 1966 р. об'єдналися у Федерацію, а також організовані ними з'їзди та видання часопису «Український журналіст». 1972 р. була створена Світова федерація українських журналістів.

У контексті таких політичних протиріч українського діаспорного середовища, впливу ідеології дискредитації т. зв. буржуазних націоналістів, пропагованою радянською системою, які виконували деструктивну функцію, а з іншого боку – спонукали до активнішої позиції в боротьбі національних сил в утвердженні української мови, літератури, культури, християнських цінностей і народних традицій поза межами рідного краю, доречно досліджувати журналістську та редакційно-видавничу діяльність Петра Волиняка (псевдонім Петра Кузьмовича Чечета (1907–1969)).

Актуальність роботи обґрунтовується потребою об'єктивного дослідження багатогранної діяльності Петра Волиняка.

Для еміграційного середовища характерні неоднозначні судження про Петра Волиняка. Журналіст і літературознавець Анатоль Юриняк 1965 р., у рік 15-ліття часопису «Нові Дні», поставив під сумнів універсалізм та актуальність журналу, звинувачуючи редактора в консервативному підході в оцінці громадсько-політичного життя діаспори. Літературознавець і радіожурналіст І. Качуровський у рецензії на видання вибраних статей і художніх творів Петра Волиняка «Поговоримо відверто» (Торонто, 1975) підкреслив полемічність його журналістських текстів і вагомість діяльності в налагодженні культурних зв'язків у період хрущовської відлиги. У спогадах про журналіста, видавця й редактора Петра Волиняка постає портрет патріота та самовідданого

працівника. Д. Кислиця, журналіст і мовознавець, виокремив 1950–1969 рр., упродовж яких Петро Волиняк видавав журнал «Нові Дні».

Закономірно, що в радянському інформаційному просторі постать Петра Волиняка була ідеологічно маркованою як негативна. Такою тенденційною є стаття Трохима Львівського «Лицарі зради і шахрайства», опублікована із жанровим уточненням «Лист з Америки». На націоналістичних переконаннях Петра Волиняка акцентується в публіцистиці В. Коротича та І. Гайдаєнка.

У сучасному журналістикознавстві портрет Петра Волиняка представили Н. Антонюк, М. Дальний, Р. Куриленко, М. Романюк.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в межах комплексної теми кафедри соціальних комунікацій Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки «Медіа в процесі функціонування інформаційного суспільства» (державний реєстраційний номер 0117U005468).

Мета дисертаційної роботи – комплексне дослідження журналістської, редакційно-видавничої діяльності Петра Волиняка.

Поставлена мета дисертації обумовила такі **завдання**:

– простежити основні тенденції вивчення історії української еміграційної журналістики та преси;

- схарактеризувати методологію дослідження;
- проаналізувати становлення Петра Волиняка як журналіста;
- відтворити австрійський етап редакційно-видавничої діяльності Петра Волиняка;
- простежити особливості діяльності Петра Волиняка в Торонто;
- дослідити архітектоніку універсального місячника «Нові Дні»;
- схарактеризувати організаційні та проблемно-тематичні аспекти ілюстрованого місячника для дітей «Соняшник»;
- проаналізувати інформаційні жанри в журналістиці Петра Волиняка;
- закцентувати на вагомості ідеологічного аспекту в аналітичній журналістиці Петра Волиняка;
- на матеріалі аналітичних публікацій Петра Волиняка простежити характер взаємозв'язків часопису «Нові Дні» і преси української діаспори;
- дослідити літературно-критичний дискурс аналітичної журналістики Петра Волиняка.

Об'єкт дослідження – журналістська та редакційно-видавнича діяльність Петра Волиняка.

Предмет дослідження – риси публіцистичного стилю в ранній прозі П. Чечета / Петра Волиняка, архітектоніка часописів «Нові Дні» та «Соняшник», жанровий і проблемно-тематичний аспекти журналістських текстів Петра Волиняка.

Хронологічні межі дослідження охоплюють 1930–1960 рр.: доеміграційний період П. Чечета (до 1945 р.), який характеризується пошуками

в художньому слові; активна письменницька, редакційно-видавнича та журналістська діяльність в Австрії (1945–1948) та Канаді (1948–1969).

Методологічною основою дисертації є праці істориків преси Л. Бачинського, О. Богуславського, М. Боровика, А. Драгана, А. Животка, В. Ігнатієнка, С. Квіта, С. Козака, С. Костя, С. Кравченко, І. Крупського, Н. Кулеші, М. Мартинюка, М. Марунчака, С. Наріжного, І. Павлюка, М. Присяжного, М. Романюка, Н. Сидоренко, Л. Сніцарчук, Л. Супрун, М. Тимошика, Ю. Шаповала, І. Яриновича та ін.

Методологічні засади журналістики, сформовані в дослідженнях О.-І. Бочковського, Н. Желіховської, М. Житарюка, В. Здоровеги, В. Лизанчука, Й. Лося, І. Михайлина, В. Різуна, О. Сербенської, С. Сірополка, М. Сосновського, О. Холода, Л. Чернявської та ін., стали загальнотеоретичною основою дослідження.

Методи дослідження. У дисертації використано загальнонаукові методи аналізу та синтезу, а також принципи історизму, об'єктивності, всебічності. В дослідженні письменницької творчості залучено історико-культурний, естетичний, елементи біографічного методу, антиколоніального дискурсу та психоаналізу. Використання моніторингу забезпечило з'ясування таких характеристик періодичних видань, як регіон розповсюдження, політичні симпатії, форма власності тощо. За допомогою контент-аналізу простежено кількісно-якісні зв'язки часописів в інформаційному просторі української діаспори. Якісний контент-аналіз є важливим для осягнення сутності текстів, наукової проблеми загалом. Політичний, соціально-економічний, релігійний, культурний та ін. дискурси уможливлюють оптимальне бачення взаємозв'язків журналістських текстів. Метод системного аналізу гарантує бачення цілісності багатогранної діяльності Петра Волиняка.

Наукова новизна одержаних результатів:

уперше:

– комплексно й системно досліджено журналістську та редакційно-видавничу діяльність Петра Волиняка в контексті історії журналістики;

– введено до наукового обігу раніше не авторизовані тексти Петра Волиняка;

– проаналізовано ранню художню прозу П. Чечета;

– представлено редакційно-видавничі проекти Петра Волиняка;

– схарактеризовано архітектоніку місячників «Нові Дні» та «Соняшник»;

удосконалено:

– розуміння вагомості журналістської та редакційно-видавничої діяльності Петра Волиняка в суспільно-політичному житті української діаспори;

набуло подальшого розвитку:

– дослідження ролі історії української еміграційної журналістики та преси.

Теоретичне значення праці полягає в розвитку й поглибленні теоретичних положень про соціальну роль та професійні стандарти журналістики, про особливості функціонування діаспорної преси.

Практичне значення роботи. Основні твердження та висновки дисертації можна використати в практиці викладання у вищій школі історії української журналістики, в підготовці курсів спеціалізації з історії діаспорної преси, при створенні довідкової та навчальної літератури з історії, теорії і практики журналістики. Проаналізована журналістська і редакційно-видавнича практика Петра Волиняка може слугувати досвідом для сучасних фахівців.

Особистий внесок дисертанта. Дисертація, автореферат, 17 опублікованих статей і тез конференцій, у яких викладено основні положення наукової роботи, виконано самостійно. Усі опубліковані праці написано одноосібно.

Апробація результатів дисертації. Рукопис дисертації обговорено на засіданні кафедри соціальних комунікацій Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Основні положення і результати дослідження апробовано в доповідях на науково-практичних конференціях різного рівня, з-поміж яких: *міжнародні:* III Міжнародний науковий інтернет-симпозіум «Журналіст як мішень у сучасному світі» (25–31 січня 2016 р.), X Міжнародна науково-практична конференція студентів і аспірантів «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (Луцьк, 17–18 травня 2016 р.), II Міжнародна наукова конференція «Українські медіа в європейському інформаційно-комунікаційному просторі: історія, стан, перспективи» (Ужгород, 21–24 вересня 2016 р.), Перша Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Національно-патріотичний досвід світового українства в соціально-комунікаційному дискурсі» (Запоріжжя, 15–17 жовтня 2017 р.), IV Міжнародна науково-практична конференції «Журналістика. Філологія. Медіаосвіта» (Полтава, 4–5 жовтня 2018 р.); *всеукраїнські:* VI Всеукраїнська науково-практична конференції молодих науковців «Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи» (Луцьк, 11 травня 2015 р.), VII Всеукраїнська науково-практична конференція молодих науковців «Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи» (Луцьк, 20 травня 2016 р.), II Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку» (Вінниця, 12–13 жовтня 2016 р.), Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Минуле і сучасне Волині та Полісся. Ковель і Ковельщина в українській та європейській історії» (Ковель, 18 жовтня 2018 р.).

Публікації. Основні положення й результати дослідження викладено в 17 публікаціях, серед яких: 1 стаття в міжнародному науковому періодичному виданні «UCRAINICA VARSOVIENSIA», який виходить друком при Варшавському університеті, 5 – у вітчизняних фахових виданнях, 11 – у збірниках матеріалів конференцій та інших наукових виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, трьох додатків.

Загальний обсяг дисертації становить 246 сторінок, із яких основного тексту – 192 сторінки. Список використаних джерел налічує 515 позицій.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність роботи, показано зв'язок дисертації з науковими програмами, визначено мету і завдання, об'єкт та предмет дослідження. Вказано хронологічні межі роботи, представлено методологічну основу дисертації та методи дослідження. Розкрито наукову новизну роботи, визначено її теоретичне та практичне значення. Подано інформацію про апробацію результатів дисертації, її структуру.

У **першому розділі** – **«Теоретико-методологічні засади дослідження»** – представлено специфіку вивчення історії української еміграційної преси та журналістики й обґрунтовано методологію дисертаційної роботи.

У *підрозділі 1.1. «Вивчення історії української еміграційної преси та журналістики»* доведено, що дослідження інформаційного простору української діаспори – актуальна багатоаспектна проблема, яка об'єднує питання ідеологічного, культурно-історичного, лінгвістичного характеру, демонструючи специфіку та закономірності еміграційного середовища.

Важливими джерелами з історії української преси та журналістики є роботи А. Яриновича (1917), С. Наріжного (1934; 1942), А. Животка (1937), Я. Чижа (1953), Д. Лобая (1953), В. Порського (1953), І. Кедрина (1954), В. Софроніва-Левицького (1965), А. Драгана (1965), М. Марунчака (1969), Ю. Тернопільського (1974) та ін. Особлива увага приділена монографіям М. Боровика «Українсько-канадська преса та її значення для української меншини в Канаді» (1977) та В. Маруняка «Українська еміґрація в Німеччині та Австрії по Другій світовій війні» (1985).

У сучасному журналістикознавстві концептуальністю, системністю у баченні специфіки та закономірностей історії української діаспорної преси та журналістики характеризуються дослідження О. Богуславського, Н. Брайлян, О. Вішки, В. Губарця, О. Денеки, О. Дроздовської, Л. Запольської, С. Козака, С. Кравченко, Н. Кулеші, Т. Моісеєвої, М. Присяжного, М. Савки, Л. Саєнко, Н. Сидоренко, М. Тимошика та ін. В окремих дослідженнях проаналізовані особливості функціонування преси української діаспори Канади різних етапів. Представлене також наукове та публіцистичне осмислення діяльності таких українських часописів Канади, як «Листи до Приятелів», «Український Голос», «Рідна мова», «Слово Істини», «Наша Культура», «Віра й Культура», «Нові Дні», «Соняшник», «Логос», «Гомін України» та ін. Низка досліджень присвячена журналістській діяльності Петра Волиняка, А. Животка, І. Кедрина-Рудницького, Л. Мишуги, І. Огієнка, С. Петлюри, С. Радіона, М. Сосновського, А. Фігус-Ралько, С. Ярмуся та ін. Значна інформаційна основа енциклопедичних видань, бібліографічних покажчиків, мемуарів і т. ін. забезпечує вивчення контексту проблеми.

У *підрозділі 1.2. «Методологія дослідження»* проаналізовано методологічне підґрунтя роботи. Із врахуванням сучасного досвіду у сфері методології (В. Іванов, Н. Костенко, І. Михайлин, М. Нечиталюк, В. Різун, Т. Скотникова, Т. Трачук, М. Хилько, Б. Юськів та ін.) вважаємо за потрібне звернутися до системи методологічних принципів, як загальнонаукових (аналізу та синтезу, принципів історизму, об'єктивності, всебічності), так і спеціальних.

Важливим є використання моніторингу як цілеспрямованого тривалого дослідження таких об'єктивних характеристик періодичних видань, як регіон розповсюдження, політичні симпатії, форма власності тощо, їхні якісні зміни. Контент-аналіз як системний метод забезпечує бачення кількісно-якісних зв'язків часописів в інформаційному просторі української діаспори. Якісний контент-аналіз висвітлює роль певних факторів у тексті, в інформаційному просторі загалом, взаємозв'язки змістових елементів. Закономірним є звертання до політичного, соціально-економічного, релігійного, культурного та ін. дискурсів, які дозволяють простежити взаємозв'язки журналістських текстів.

У вивченні формування Петра Волиняка як журналіста проаналізовано ранню письменницьку творчість за допомогою таких методів літературознавства, як історико-культурний, естетичний методи, елементи антиколоніального дискурсу, біографічного методу та психоаналізу.

Метод системного аналізу в міждисциплінарному дослідженні простежує структурні зв'язки й забезпечує бачення цілісності багатогранної діяльності Петра Волиняка.

Розділ другий «Становлення Петра Волиняка як журналіста» презентує аналіз літературної творчості як основи журналістської діяльності.

У *підрозділі 2.1. «Елементи публіцистичного стилю в ранній творчості П. Чечета»* досліджено художньо-публіцистичний текст «У країні сонця та пісків» (1931), який має жанрові ознаки подорожнього нарису (увага до описів) та літературного репортажу (домінанта подієвості). Виразними у творі є прояви публіцистичного стилю: активне використання мовних кліше («старі віковічні устої»; «кривавий диск сонця»; «на залізному коні»; «з цього дня починається нова сторінка в житті Кизил-Кумів»; «сталеві коні»; «Ти починаєш нове життя»; «Сонце сідало в піски»), звертання до засобів емоційно-експресивної образності на лексичному на синтаксичному рівнях, патетичність, оцінність. Автор часто послуговується актуальною лексикою, привнесеною радянською добою.

У *підрозділі 2.2. «Літературний репортаж Петра Волиняка "Кубань – земля українська, козача..."»* представлений аналіз одного з перших текстів, у центрі уваги якого – згортання українізації та голодомор на Кубані 1932–1933 рр. У творі чітко простежуються громадянська позиція та політичні переконання автора. Національний акцент, заявлений у назві, витриманий упродовж усього тексту.

Автор репортажу наводить чимало фактичних підтверджень того, що жителі Малинового Клину – етнічні українці. Це мова, прізвища, український

фольклор, серед якого і Шевченкові твори, а найважливіше – спосіб мислення, національний дух, який не може викоренити влада, тож прагне знищити фізично – голодомором. Кульмінацією безглуздості радянської системи є зображення так званої братньої колгоспно-пролетарської підтримки як балагану, що нагадує театр абсурду. Максимально полярно представляючи конфронтацію людей і влади на Кубані, автор залучає фольклор радянського часу як свідчення сатиричного сприйняття українцями тоталітарної доби.

У репортажі поєднано особистісне, лірико-емоційне сприйняття жорстокості радянської доби із виразним публіцистичним акцентом. Стилістика тексту презентована максимальною експресивністю, виразною метафоричністю, елементами комічного, доречно використаним літературним наративом. Визначальними є жанрові особливості літературного репортажу, на основі якого заявлені риси проблемного репортажу (інформаційний аспект поєднаний із аналітичним началом).

Підрозділ 2.3. «Повість Петра Волиняка "Михайло Танцюра": особливості поетики та стилю» присвячений аналізу тексту, в якому реконструйовано простори індивідуальної пам'яті письменника та драматичний досвід покоління 1920 рр., що стало заручником радянської системи. Провідними рисами поетики твору є автобіографізм, публіцистичність, виразний антиімперський дискурс. Автор приділяє значну увагу ідеологічним і національним критеріям у характеристиці героїв – студентів мовознавчого інституту, акцентує на їхніх соціальних масках та ролях. У повісті простежується критичне авторське ставлення до радянських ідеологічних цінностей. Петро Волиняк часто використовує політичну метафору, інтертекстуальність, імагологічний аспект, психологізований пейзаж, елементи публіцистики, які подекуди наділені сатиричною функцією. Часто образність твору має ідеологічну спрямованість, як-от фразеологізм «чорний ворон», перифрази «до білих ведмедів», «Золотоверхий». У тексті є чимало словесних штампів, стандартних виразів, що знижують художню вартість повісті, а з іншого боку, свідчать про закономірність переходу Петра Волиняка до журналістської діяльності.

У **третьому розділі – «Редакційно-видавнича діяльність Петра Волиняка»** – проаналізована багатоаспектна специфіка роботи в еміграції.

У *підрозділі 3.1. «Австрійський період»* наголошується, що в складних умовах життя в таборах для переміщених осіб австрійського Зальцбурґу Петро Волиняк 1945 р. заснував книжково-журнальне видавництво «Нові Дні», де виходили друком часописи «Останні Новини», «Нові Дні», «Літаври», «Новий Шлях», а також книги української класичної та сучасної (як діаспорної, так і радянської) літератури. На цьому етапі П. Чечет обрав псевдонім Петро Волиняк, що засвідчив його патріотичні переконання, любов до малої батьківщини.

Підрозділ 3.2. «Діяльність у Торонто» присвячений висвітленню більш, ніж 20-літнього періоду Петра Волиняка. В Канаді він працює як журналіст (часописи «Гомін України» (1948–1949), «Нові Дні» (1950–1969)), видавець

(видавництво «Нові Дні» (1950–1969)) і редактор (місячник «Нові Дні» (1950–1969), ілюстрований журнал для дітей «Соняшник» (1956–1961)); займається громадсько-політичною роботою (вчителювання в українській школі, керівництво літніми курсами українознавства, завідування бібліотекою; членство в СУЖЕРО та УРДП).

У *пункті 3.2.1. «Універсальний місячник “Нові Дні”»* наголошується, що часопис – одноосібний проект Петра Волиняка, який протягом 20 років виконував роботу колективу редакції. Архітектоніка видання демонструє цілісність редакційно-видавничого задуму на змістовому, структурному та зображальному рівнях.

У *підпункті 3.2.1.1. «Рубрики “Читачі пишуть” та “Наше листування” як складник редакторської концепції»* проаналізовано відкритий діалог Петра Волиняка з читачами. Залучені до аналізу матеріали за 1960 р. продемонстрували популярність часопису, його зв’язок із читачами. У ювілейному році в аналізованих рубриках уміщено багато привітань, висловлюється вдячність за змістовні матеріали.

Чимало дописів свідчать про те, що читачі критично сприймають зміст часопису, зокрема неповноту матеріалів окремих статей, суб’єктивну оцінку подій, висвітлених у публікаціях. Редактор обґрунтовано відповідав на зауваження, зокрема доводив універсальний статус журналу, потребу друку комерційних оголошень, публікацію текстів радянських авторів. Окремі питання стосувалися місячника для дітей «Соняшник», який також видавав Петро Волиняк. Подекуди розгорталися дискусії не тільки між дописувачами й редактором, а й між читачами. У відповідях Петра Волиняка щодо ідеологічних проблем проступає сатира, яскрава метафоричність стилю.

У рубриках «Читачі пишуть» та «Наше листування» часто висловлювалися поради щодо покращення журналу. У змістовому плані пропонувалося друкувати ілюстровані публікації з докняжих часів історії України; більше представляти науково-популярні статті, прозу, серед якої і перекладні тексти, і твори за авторством Петра Волиняка. Читачі місячника обговорювали оформлення першої сторінки титульного аркуша. Розглядалися питання специфіки редакційно-видавничої роботи в еміграційних умовах (тираж, цінова політика, неприпустимість втручання в авторський текст), а також видавничі задуми Петра Волиняка.

У *підпункті 3.2.1.2. «Мовна політика Петра Волиняка»* наголошується на проблемі лінгвістичної компетентності преси та книжкових видань української діаспори. Проаналізовані матеріали рубрик «Мовні чудеса...», «З нашої преси», «Наше листування» 1950 рр. засвідчили її актуальність. У численних полемічних статтях Петра Волиняка порушуються питання мовностилістичних і правописних норм, своєрідною квінтесенцією проблеми є публікація «Мовні вибрики підривають повагу до нації». Специфіку функціонування мови української еміграції досліджено також на матеріалі статей часопису «Нові Дні» за авторством Г. Наконечної, В. Сварога, В. Чапленка та ін. Про цілеспрямований редакторський задум Петра Волиняка свідчить те, що в

журналі друкувалися рецензії на мовознавчі праці, рекламувалися лінгвістичні дослідження, здійснювалися передруки філологічних студій із радянської періодики.

У *підпункті 3.2.1.3. «Реклама»* на матеріалах часопису «Нові Дні» 1960 рр. простежено, що у виданні представлені всі типи реклами. Кількісно переважає комерційна. Інформаційна, економічна, просвітницька, соціальна та естетична функції комерційної реклами на сторінках «Нових Днів» часто об'єднані національним аспектом.

За розміщення торговельних оголошень магазину «UKRAINSKA KNYHA», що займався продажем товарів із радянської України, часто докоряли Петру Волинякові у співпраці з комуністичним режимом. Після оприлюднення проведеного серед читачів опитування редактор продовжив практику публікації комерційної реклами цього магазину.

Петро Волиняк як власник видавництва «Нові Дні» популяризує на сторінках однойменного періодичного видання свою книжкову та журнальну продукцію. Йдеться про оправлені річники журналів «Соняшник» і «Нові Дні», а також про книги, інформація про які часто об'єднана в тематичні блоки. Трапляється прихована реклама передплати.

Значну роль відіграла соціальна реклама, орієнтована на українців, яких очікують складні інтеграційні процеси в Канаді. Такі рекламні оголошення зазвичай об'єднані спільною назвою «Одна із серії нотаток про провінційні закони, які цікавлять, або стосуються нових канадців». Окрім суто рекламних текстів, цій меті підпорядковано низку публікацій.

Політична реклама представлена найменше. Зазвичай активізована напередодні виборів, вона має на меті не тільки відобразити суть політичної платформи певних політичних сил, а й сформувати стійке позитивне ставлення до них. Значну роль у політичній рекламі журналу «Нові Дні» відіграє національний аспект (реклама «Українського Робітничого Союзу», рекламні інформування діяльності СУЖЕРО, ОДУМу).

У рекламі на сторінках часопису «Нові Дні» переважає вербальний складник, роль світлин і малюнків незначна. Шаблонність рекламного гасла та загалом тексту, нагадування, емоційний чинник, використання такого маркетингового ходу, як підготовка споживача до появи товару на ринку, – до таких стандартів вдається редактор журналу.

У *пункті 3.2.2. «Архітектоніка ілюстрованого місячника для дітей "Соняшник"»* проаналізовано організаційні, структурні та проблемно-тематичні особливості періодичного видання, яке стало платформою для формування національно свідомого молодого покоління українців, виховання морально-етичних чеснот, пропагування здорового способу життя. Впродовж усього часу видання – 1956–1961 рр. – Петро Волиняк утверджував ідею Бога та України.

Попри окремі редакційно-видавничі недоліки (відсутність нумерації сторінок; не завжди вказано авторство текстів, ілюстрацій і світлин, а також цитат, якими названо фото; лише подекуди вирізнено рубрики), важливим

складником архітектоніки місячника є задум зворотного зв'язку зі своїми читачами, втілений у рубриці «Наші читачі пишуть» («Читачі пишуть»). Суттєвою в ідейних акцентах часопису є пізнавальна рубрика «Знай історію свого народу!» («Вивчай історію свого народу»). У жанрі науково-популярної статті Петро Волиняк, звертаючись до історії Київської Русі, козацької доби, періоду УНР, реконструював національну пам'ять, утверджував державотворчі традиції українського народу. Обов'язковим складником таких публікацій є зв'язок із сучасністю.

Календарно-тематичний принцип у формуванні змісту, як правило, обумовлений пам'ятними датами з історії української державності та культури. Важливим ідейно-тематичним спрямуванням «Соняшника» є також виховання любові до природи.

У **четвертому розділі – «Журналістська діяльність Петра Волиняка» –** досліджено проблемно-тематичний і жанровий аспекти журналістських текстів, опублікованих у часописі «Нові Дні».

У *підрозділі 4.1. «Інформаційні жанри»* проаналізовані тексти кінця 1950 рр., присвячені темі культури та мистецтва. Для інформаційних жанрів Петра Волиняка притаманні регіональний характер і наближення до інтересів україномовної аудиторії. Зауважено перевагу таких інформаційних жанрів, як коментоване повідомлення, тематичний звіт, замітка.

Підрозділ 4.2. «Аналітичні жанри» присвячений журналістським текстам Петра Волиняка, які переважають у його доробку.

У *пункті 4.2.1. «Ідеологічний аспект»* стверджено вагомість ідеологічного чинника в аналітичних публікаціях Петра Волиняка, присвячених суспільно-політичним проблемам чи аналізу літературно-мистецьких явищ, які розглядалися у взаємозв'язку з ідеологічними. На матеріалі статей перших двох років видання «Нових Днів» – «Гнучкість російської тактики», «Дещо про політику й культуру», «Процес СВУ й СУМ-у – процес над воюючою Україною», «Кремль признався до злочинів», «Дещо про соціялізм і літературу», «Підсумки декади», «Боротьба з українським змістом в українській літературі» – розглянуто імперські засади шовіністичної політики Росії. В арсеналі аналітичного інструментарію Петра Волиняка – аналіз суспільних фактів та явищ, огляд преси, історичні екскурси, елементи журналістського розслідування та прогнозування.

У *пункті 4.2.2. «"Нові Дні" і преса української діаспори»* розкрито дослідницько-аналітичний потенціал журналістської практики Петра Волиняка (на матеріалі рубрик «Огляд преси», «З нових видань» початку 1960 рр.).

Петро Волиняк як журналіст і редактор прагнув осмислити досвід інших періодичних видань, дати об'єктивну соціальну оцінку, тому часто вів дискусії з тими часописами, які спотворювали відомості чи довільно інтерпретували факти. У таких публікаціях переважав ідеологічний дискурс, часто полеміки мали культурологічний чи лінгвістичний характер. Петро Волиняк звертався до таких жанрів, як огляд, огляд-презентація, коментар, рецензія, стаття; в жанрі рецензії не тільки висловлювалися зауваження, а й компетентні поради.

Журналіст практикував аналіз проблеми у взаємозв'язках, наголошував на першопричинах, часто звертався до аналогій.

В організації цих аналітичних текстів Петра Волиняка значну роль відіграють заголовки, серед яких переважає констатуючо-описовий («Зразок "толерантности", "братолюбія" і "соборности"», «Втеча інтеліґенції від громадсько-політичного життя», «"Правдиве звітування"», «Партійно-редакторське калатало», «Якісна оцінка одної книжки», «Рішуча оцінка!», «Про одну "оборону"», «Намагання поділити народ на ворогуючі групи»). Стилістика заголовків часто обумовлена сатиричною актуалізацією, трапляється виразно інтригуючий характер («"Обломов" – повість... Тургенєва»), залучаються ресурси інтертекстуальності (зокрема цитата в заголовку («З журбою радість обнялась...»)).

Пункт 4.2.3. «Літературно-критичний дискурс» присвячений дослідженню аналітичних текстів Петра Волиняка, в центрі уваги яких – літературно-художні твори.

У *підпункті 4.2.3.1. «На вістрі ідеологічних суперечок: творчість Т. Шевченка»* в контексті ювілейного шевченківського дискурсу проаналізовано вагомість ідеї культурно-національного відродження. Репортаж «І утвердився ти, наш Кобзарю, у світі», в якому осмислено відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні 1964 р., стаття «Шевченко знищив залізну завісу» – зразки аналітичних публікацій Петра Волиняка, об'єднаних не стільки фактом подієвості, скільки аргументованим прагненням комплексного бачення проблеми (політичний характер літературного факту), системністю у вираженні авторського ставлення.

У *підпункті 4.2.3.2. «Літературно-критична парадигма українського діаспорного простору»* розглянуто аналітичні публікації Петра Волиняка поч. 1950 рр., проблематика яких визначається єдністю культурно-історичного та естетичного аспектів. На сторінках часопису «Нові Дні», влучно означеного дослідником історії української еміграції М. Марунчаком «літературним інтерпретатором канадських українських буднів», редактор вів постійні рубрики «З нових видань» та «Рецензії». Публікуючи літературні новинки, Петро Волиняк практикував також супровідний коментар чи рекомендацію про текст та автора, його стильову манеру, світоглядні переконання (уривки із творів «Маруся Богуславка» І. Багряного, «Предки» В. Кримського, «Заячий пастух» В. Гайдарівського, поезія О. Веретенченка, Н. Щербини, поема П. Карпенка-Криниці «Парабелюм Лариси Гук» та ін.). У жанрі статті, часто оглядового чи ювілейного характеру, аналіз художньої літератури здійснюється у взаємозв'язках із суспільно-політичними проблемами, що обумовлює значний ідеологічний акцент (напр., тексти, присвячені творчості Юрія Клена, Т. Осьмачки, У. Самчука та ін.).

Підпункт 4.2.3.3. «Соціополітична модель радянської літератури» демонструє закономірності журналістської та редакторської практики Петра Волиняка, який, за спостереженням М. Боровика, пропагував «погляд потреби "культобміну" з підсовєтською Україною». Простежуємо цю закономірність на

основі матеріалів поч. 1950 рр. Знайомство з художніми творами українських радянських письменників супроводжувалося літературно-критичними статтями, коментарями. Ідеологічні проблеми – в центрі таких аналітичних публікацій Петра Волиняка, як «Непочесна роля Андрія Малишка», «Микола Бажан – московський держиморда від літератури», «Возрадуємся і возвеселімся!..» та ін. Кампанія цькування В. Сосюри за патріотичну поезію «Любіть Україну» відтворена у статті «Бідний, бідний той Сосюра!..». Емоційно-оцінні заголовки текстів свідчать про сатирично-критичне авторське ставлення.

Домінантним задумом аналітичних публікацій Петра Волиняка, присвячених українській радянській літературі, є прагнення закцентувати на світоглядно-ідеологічних проблемах, які визначають соціальну природу художніх текстів.

Додаток Б містить перелік книжкових видань видавництва «Нові Дні» (Зальцбург, 1946–1948). У *Додатку В* представлено список книжкових видань відновленого видавництва «Нові Дні» в Торонто (1951–1969). Наведені відомості подані в хронологічній послідовності.

ВИСНОВКИ

1. Концепція інформаційного простору української діаспори об’єднує низку проблем ідеологічного, культурно-історичного, лінгвістичного характеру, демонструючи специфіку та закономірності еміграційного середовища. Вивчення діаспорної журналістики та преси передбачає студіювання робіт різнопланового характеру – як з історії журналістики та преси, так і з історії української еміграції, української літератури в діаспорі і т. ін. Аналіз джерел засвідчив відсутність комплексного дослідження, в якому б була висвітлена журналістська та редакційно-видавнича діяльність Петра Волиняка. Роботи М. Боровика, А. Драгана, А. Животка, І. Кедрина, Д. Лобая, В. Міяковського, М. Марунчака, В. Маруняка, С. Наріжного, Ю. Тернопільського та ін. стали зразком високого фахового рівня. Проблеми історії, проблематики, організаційних аспектів україномовної преси в Канаді представлені в дослідженнях М. Боровика, О. Гриценко, В. Губарця, М. Дального, О. Дзвінчук, О. Дзири, Б. Залізняка, С. Козака, В. Ковпак, У. Лешко, Д. Лобая, В. Сварога, М. Тимошика та ін. Особливості журналістської діяльності Петра Волиняка, А. Животка, І. Кедрина-Рудницького, Л. Мишуги, І. Овечка, І. Огієнка, С. Петлюри, С. Радіона, Р. Рахманного, М. Сосновського, А. Фігус-Ралько, С. Ярмуся та ін. висвітлені тільки в окремих студіях. Важливими довідковими джерелами у вивченні еміграційної преси та журналістики є також матеріали енциклопедичних видань, бібліографічних покажчиків, хрестоматії, мемуарів тощо.

2. Методологічною основою роботи є як загальнонаукові методи, так і спеціальні методи журналістикознавства та літературознавства. Надається перевага таким журналістикознавчим методам: моніторингу, контент-аналізу,

якісного контент-аналізу, політичного, соціально-економічного, релігійного, культурного та ін. дискурсів. Рання художня проза П. Чечета / Петра Волиняка досліджена за допомогою таких літературознавчих методів, як історико-культурний, естетичний, біографічний, антиколоніальний дискурс, елементи психоаналізу. Метод системного аналізу уможливлює цілісне бачення наукової проблеми.

3. Становлення журналістської діяльності Петра Волиняка відбулося на основі, підготовленій літературною творчістю. Авторський досвід став джерелом сюжетів проаналізованих творів «У країні сонця та пісків», «Кубань – земля українська, козача...», «Михайло Танцюра».

Ранній текст П. Чечета «У країні сонця та пісків» (1931) у жанровому плані містить риси художньої літератури та публіцистики. Мета твору – показати прогресивні зміни в радянських республіках Середньої Азії, які постали завдяки колективізації. Актуальна тема меліорації зреалізована за допомогою засобів публіцистичного стилю (використання мовних кліше, засобів емоційно-експресивної образності на лексичному на синтаксичному рівнях; патетичність, оцінність; актуальна лексика (і зокрема абревіатури) радянської доби).

Перші дві частини тексту «У країні сонця та пісків» наближені до подорожнього нарису, дві наступні – до літературного репортажу. Цьому підпорядкована поетика твору: в I і II частинах переважають описи, а в III і IV – активно виражена подієвість.

Події, які відтворені в літературному репортажі Петра Волиняка «Кубань – земля українська, козача...» (1948), відбуваються в 1932–1933 рр. У тексті з публіцистичною гостротою зображено згортання українізації та організацію голодомору на Кубані. Петро Волиняк наочно демонструє економічний занепад Кубані як наслідок радянського господарювання, регресивні зміни відбулися й у психології та моделі поведінки людини.

Герої повісті «Михайло Танцюра» (1950-і рр.) – студенти мовознавчого інституту – своїм мікросередовищем представляють типологію радянської доби непманівського часу: діють не стільки люди, скільки їхні соціальні маски та ролі. Ідеологічно маркованим є діалог-диспут Михайла Танцюри та культпропа Ізі Салістри. Антиімперський дискурс проблематики твору має виразну публіцистичну реалізацію (політичний характер метафори, словесні штампи, перифрази, ідеологічно марковані сатиричні елементи).

Такі риси авторського стилю, як вагомість публіцистичних засобів, їхня політична гострота («У країні сонця та пісків», «Кубань – земля українська, козача...», «Михайло Танцюра»), домінанта ідеологічного складника в метафорі й сатирі («Кубань – земля українська, козача...», «Михайло Танцюра»), прямолінійність у сюжеті («Михайло Танцюра»), використання жанрових елементів подорожнього нарису («У країні сонця та пісків»), репортажу («У країні сонця та пісків», «Кубань – земля українська, козача...»), засвідчують закономірність переходу П. Чечета / Петра Волиняка від письменницької до журналістської діяльності.

4. Після Другої світової війни Петро Волиняк в австрійському Зальцбургу 1945 р. заснував книжково-журнальне видавництво «Нові Дні», де видавав щоденну газету «Останні новини», тижневу газету «Нові Дні», журнал «Літаври», пластовий двотижневик «Новий Шлях», а також книги письменників діаспори та материкової України.

5. 1948 р. Петро Волиняк прибув до Торонто, наступного року почав працювати в газеті «Гомін України». 1950 р. Петро Волиняк відновлює своє видавництво «Нові Дні», де й виходитиме друком редагований ним однойменний журнал, місячник для дітей «Соняшник», книжкова продукція. Універсальний місячник «Нових Днів» Петро Волиняк видаватиме до останніх днів (1950–1969); загалом історія журналу тривала 48 років. Окрім того, займався активною громадсько-політичною роботою, зокрема вчителював в українській школі, керував літніми курсами українознавства, завідував бібліотекою, був членом СУЖЕРО та УРДП.

6. «Нові Дні» – одноосібний проект Петра Волиняка, який протягом 20 років самостійно виконував роботу колективу редакції. Титанічна праця була покладена на те, щоб часопис був періодичним виданням і відповідав статусу «універсальний ілюстрований місячник».

Архітектоніка часопису демонструє цілісність редакційно-видавничого задуму на змістовому, структурному та зображальному рівнях. Петро Волиняк як редактор місячника «Нові Дні» завжди вів відкритий діалог із читачами. Рубрики «Наше листування» та «Читачі пишуть» у місячнику «Нові Дні» доводять, що зміст журналу цікавий читачам, має відгомін аудиторії. Петро Волиняк приділяв також значну увагу лінгвістичним проблемам. Редактор місячника «Нові Дні» вболівав за високу мовну культуру, зокрема вів рубрики «Мовні чудеса», «З нашої преси», «Наше листування»; публікував мовознавчі розвідки; пропагував лінгвістичні праці. У численних полемічних статтях Петра Волиняка порушується актуальна проблема мовностилістичних і правописних норм мови періодичних і книжкових видань української діаспори.

На сторінках часопису «Нові Дні» представлені всі типи реклами. Кількісно переважає комерційна реклама (практично представлені майже всі групи товарів і послуг, окрім реклами медичних препаратів, тютюну, зброї, авто). Значні суспільні функції виконала соціальна реклама, орієнтована на українців, яких очікують складні інтеграційні процеси в Канаді. Кількісно політична реклама представлена найменше. У рекламі переважає вербальний складник, роль світлин і малюнків незначна. Серед принципів побудови реклами домінує стандартність фрази, нагадування, роль емоційного складника; редактор журналу вдається до використання такого маркетингового ходу, як підготовка споживача до появи товару на ринку.

7. Ілюстрований місячник для дітей «Соняшник» (1956–1961) продемонстрував певні здобутки Петра Волиняка як редактора (роль назви видання; задум зворотного зв’язку з читачами; систематична робота з передплатниками; провідні патріотичні та християнські акценти в змістовому наповненні) і водночас недоліки (не означено віковий ценз читацької аудиторії;

не визначена тематична та функціональна спрямованість видання; відсутність нумерації сторінок; не завжди вказано авторство текстів, ілюстрацій і світлин, а також цитат, якими названо фото; лише подекуди вирізнено рубрики). В організації часопису використано календарно-тематичний принцип, який забезпечив християнсько-релігійне, національно-патріотичне, етичне та естетичне виховання.

8. Для інформаційних жанрів Петра Волиняка притаманні регіональний характер і наближення до інтересів україномовної аудиторії. На матеріалі текстів, присвячених темі культури та мистецтва, зауважено звертання до таких інформаційних жанрів, як коментоване повідомлення, тематичний звіт, замітка. Окрім характерних для таких текстів рис лаконізму, точності та доступності викладу, для названих матеріалів притаманні елементи оцінності, роздумів, узагальнень, аналізу.

9. Ідеологічний аспект відіграє вагому роль в аналітичних публікаціях Петра Волиняка. Журналіст оперував такими загальнонауковими методами, як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, демонструючи високу компетентність та інтелектуальний рівень. Автор представляв різні погляди на проблеми, прагнучи максимальної об’єктивності. Суспільно-політична проблематика статей, оглядів і коментаря Петра Волиняка пов’язана з подіями в СРСР та Канаді. Літературно-мистецькі проблеми публіцист досліджував у взаємозв’язку з ідеологічними. Значною мірою ідеологічний аспект в аналітичних публікаціях Петра Волиняка зреалізований за допомогою аналізу суспільних фактів та явищ, огляду преси, історичних екскурсів, елементів журналістського розслідування та прогнозування. Вагомим є також особистий досвід автора. Усвідомлюючи відповідальність друкованого слова, редактор місячника «Нові Дні» плекає високий моральний пафос, маючи на меті створити ідеальний український простір.

10. Часопис «Нові Дні» для Петра Волиняка став рупором його світоглядних і професійних переконань. Редактор був переконаний у тому, що його читачі мають володіти об’єктивною інформацією, тому часто дискутував із тими періодичними виданнями діаспори, які спотворювали відомості чи довільно інтерпретували факти. Домінантний ідеологічний дискурс часто мав культурологічне чи лінгвістичне наповнення. Петро Волиняк боровся за те, щоб часописи мали належний видавничий рівень, а журналістські тексти – актуальний характер.

Проблематику періодичних видань української діаспори Петро Волиняк висвітлював у зв’язку зі суспільними процесами, звертаючись до таких аналітичних жанрових форм, як огляд, коментар, рецензія, стаття. Часто редактор «Нових Днів» використовував огляди-презентації, серед яких трапляються огляди всього періодичного видання або вибір для огляду найцікавіших публікацій у різних виданнях. У жанрі рецензії журналіст не тільки звертав увагу на проблемні місця, а й висловлював компетентні поради.

11. Закономірно, що Петро Волиняк, становлення якого як журналіста тісно пов’язане з художньою літературою, часто в аналітичних публікаціях

звертався до теми української літератури. Шевченківські ювілейні матеріали позначені політичною гостротою, чіткою авторською позицією, максимально вираженою оцінністю.

Мета аналітичних статей літературно-критичного характеру визначається не тільки потребою літературної поінформованості, а й роллю у формуванні громадської думки. Проблемно-тематичною актуальністю характеризуються тексти, присвячені діаспорній і радянській літературі. Петро Волиняк прагне ознайомити своїх читачів із літературними новинками, скеровуючи їхню увагу і до переваг, і до недоліків рецензованих текстів. Критицизм, метафоричне мислення, іронія, а подекуди й сарказм – провідні риси його авторського стилю. Журналіст вибудовує соціополітичну модель радянської літератури, акцентуючи на хибних ідеологічних засадах тоталітарної системи. Водночас Петро Волиняк об'єктивно зауважує специфіку художньої майстерності українських радянських письменників. Літературно-критичний дискурс журналіста реалізований у таких аналітичних жанрах, як рекомендація, коментар, рецензія, стаття.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових виданнях:

1. Яблонський М. Репортаж Петра Волиняка «Кубань – земля українська, козача...»: жанрові та художньо-публіцистичні особливості. *Діалог: медіа-студії*. Одеса, 2015. Вип. 20. С. 116–127.

2. Яблонський М. Лінгвістичні дискусії Петра Волиняка (на матеріалі публікацій 1950-х років). *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації.* Запоріжжя, 2016. № 1 (25). С. 130–136.

3. Яблонський М. Часопис «Нові Дні»: рубрики «Читачі пишуть» та «Наше листування» як складник редакторської політики Петра Волиняка (матеріали 1960 р.). *Вісник Дніпропетровського ун-ту. Серія: Соціальні комунікації.* Дніпропетровськ, 2016. Вип. 16. С. 164–172.

4. Яблонський М. Аналітика Петра Волиняка початку 1950-х років: тема еміграційної літератури. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. Запоріжжя, 2016. № 3 (27). С. 135–142.

5. Яблонський М. «Нові Дні» і преса української діаспори (на матеріалі аналітичних публікацій Петра Волиняка початку 1960-х рр.). *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ, 2017. Т. 1 (66). С. 58–65.

Стаття в іноземному виданні:

6. Яблонський М. Аналітичні публікації Петра Волиняка: ідеологічний аспект (на матеріалі «Нових Днів» за 1950–1951 роки). *STUDIA UCRAINICA VARSOVIENSIA.* Warszawa, 2017. № 5. С. 156–171.

Статті та тези доповідей в інших виданнях:

7. Яблонський М. Рецепція Т. Шевченка у творчості Петра Волиняка 1940-х років. *Волинь філологічна: текст і контекст. Творчість Т. Шевченка: традиції і сучасність.* Луцьк, 2014. Вип. 18. С. 158–169.

8. Яблонський М. Повість Петра Волиняка «Михайло Танцюра»: особливості поетики та стилю. *Науковий вісник Східноєвропейського національного ун-ту ім. Лесі Українки. Серія: Філологічні науки.* Луцьк, 2015. № 9 (310). С. 219–224.

9. Яблонський М. Аналітичні публікації Петра Волиняка: ідеологічний аспект (на матеріалі «Нових Днів» за 1950-й рік). *III Міжнар. наук. інтернет-симп. «Журналіст як мішень у сучасному світі» (25–31 січ. 2016 р.).* URL: http://www.symposium2016.hol.es/gallery/yablonski.pdf (дата звернення: 31.05.2018).

10. Яблонський М. Інформаційні жанри в журналістиці Петра Волиняка: тема мистецтва (на матеріалі «Нових Днів» кінця 1950-х років). *Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень:* матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. студентів і аспірантів (м. Луцьк, 17–18 трав. 2016 р.): у 3 т. Луцьк: Терен, 2016. Т. 3. С. 39–42.

11. Yablonskyy Maxym. Incipiency of Petro Volyniak as a journalist: reportage «Kuban' – zemlia Ukrains'ka, kozacha…». *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи*. Луцьк, 2016. № 9–10 (7). С. 188–193.

12. Яблонський М. «…спалах нового відродження нашої нації»: поети-шістдесятники в редакційній та журналістській діяльності Петра Волиняка (на матеріалі часопису «Нові Дні» першої половини 1960-х років). *Волинь філологічна: текст і контекст. Євген Сверстюк – митець і громадянин.* Луцьк, 2016. Вип. 21. С. 192–201.

13. Яблонський М. Сучасна радянська література в аналітичній журналістиці Петра Волиняка 1951–1952 рр. *Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку:* матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (12–13 жовт. 2016 р.). Вінниця, 2016. С. 112–116. URL: https://vspu.edu.ua/content/event/years16_17/10_13_confer/dop1.pdf (дата звернення: 31.05.2018).

14. Яблонський М. Петро Волиняк: «Шевченко знищив залізну завісу» *Національно-патріотичний досвід світового українства в соціально-комунікаційному дискурсі:* Перш. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.: наук. матеріали (м. Запоріжжя, 15–17 жовт. 2017 р.). С. 32–35.

15. Яблонський М. Література «Розстріляного Відродження» в журналістській і редакційній діяльності Петра Волиняка (на матеріалі часопису «Нові Дні» 1950 років). *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи*. Луцьк, 2017. № 11–12 (8). С. 56–61.

16. Яблонський М. Ілюстрований місячник для дітей «Соняшник»: організаційний аспект. *Молодий вчений.* Херсон, 2018. № 9.1 (61.1). С. 153–157.

17. Яблонський М. Українська діаспорна преса в дослідженнях В. Міяковського. *Минуле і сучасне Волині та Полісся: Ковель і Ковельщина в українській та європейській історії:* матеріали Всеукр. наук. історико-

краєзнавч. конф., присвяч. 27-й річниці незалежності України, 100-й річниці Української революції та 500-й річниці надання Ковелю Магдебурзького права (м. Ковель, 18 жовт. 2018 р.). Вип. 65. Ковель, 2018. С. 459–462.

АНОТАЦІЯ

Яблонський М. Р. Журналістська та редакційно-видавнича діяльність Петра Волиняка. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового степеня кандидата наук із соціальних комунікацій (доктора філософії) за спеціальністю 27.00.04 – «Теорія та історія журналістики». – Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2019.

Дисертація є першим ґрунтовним дослідженням журналістської та редакційно-видавничої діяльності Петра Волиняка (псевдонім Петра Кузьмовича Чечета (1907–1969)). Досліджено, що становлення журналіста відбулося на письменницькому ґрунті. Представлено редакційно-видавничі проекти Петра Волиняка австрійського та канадського етапів. Схарактеризовано архітектоніку місячників «Нові Дні» (1950–1969) та «Соняшник» (1956–1961).

На матеріалі публікацій у часописі «Нові Дні» досліджено інформаційні та аналітичні жанри журналістики Петра Волиняка. В аналітичних текстах закцентовано на вагомості ідеологічного аспекту, окреслено характер взаємозв'язків часопису «Нові Дні» та преси української діаспори. Виокремлено літературно-критичний дискурс аналітичної журналістики Петра Волиняка.

Ключові слова: історія української еміграційної журналістики, Петро Волиняк, публіцистичний стиль, історія преси української діаспори, «Нові Дні», «Соняшник», аналітична журналістика, інформаційні жанри.

АННОТАЦИЯ

Яблонский М. Р. Журналистская и редакционно-издательская деяльность Петра Волыняка. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по социальным коммуникациям (доктора философии) по специальности 27.00.04 – «Теория и история журналистики». – Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Львов, 2019.

Диссертация – первое обстоятельное исследование журналистской и редакционно-издательской деяльности Петра Волыняка (псевдоним Петра Кузьмича Чечета (1907–1969)). Доказано, что становление журналиста состоялось на писательской основе. Представлены редакционно-издательские проэкты Петра Волыняка австрийского и канадского этапов. Охарактеризована архитектоника месячников «Нові Дні» («Новые Дни») (1950–1969) и «Соняшник» («Подсолнечник») (1956–1961).

На материале публикаций в журнале «Нові Дні» («Новые Дни») исследованы информационные и аналитические жанры в журналистике Петра Волыняка. В аналитических текстах акцентировано на важности идеологического аспекта, очерчен характер взаимосвязей журнала «Нові Дні» («Новые Дни») и прессы украинской диаспоры. Выделен литературно-критический дискурс аналитической журналистики Петра Волыняка.

Ключевые слова: история украинской эмиграционной журналистики, Петро Волыняк, публицистический стиль, история прессы украинской диаспоры, «Нові Дні» («Новые Дни»), «Соняшник» («Подсолнечник»), аналитическая журналистика, информационные жанры.

SUMMARY

Yablonskyy M.R. Journalistic and editorial publishing activity of Petro Volyniak. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for a candidate degree in social sciences (doctor of philosophy) in specialty 27.00.04 – «Theory and history of journalism». – Lviv National Ivan Franko University. Lviv, 2019.

The dissertation is the first comprehensive study of journalistic and editorial activity of Petro Volyniak (pseudonym of Petro Kuzmovych Chechet (1907–1969)).

It is proved that the study of the information space of the Ukrainian diaspora is an actual multidimensional problem that unites issues of ideological, cultural-historical, linguistic character, demonstrating the specificity and regularities of the emigration environment.

The early texts of P. Chechet / Petro Volyniak («In the Country of the Sun and the Sands», «The Kuban – Ukrainian Land, the Cossack...», «Mikhailo Tantsura») have been analyzed, suggesting that the formation of Petro Volyniak as a journalist took place on a writer's ground.

The editorial and publishing projects of Petro Volyniak of the Austrian and Canadian stages are presented. It was investigated that the architectonics of the journal «New Days» (1950–1969) demonstrates the integrity of the editorial and publishing idea on the content, structure and image levels. An open dialogue between the editor and readers (the heading «Our correspondence», «Readers write») is analyzed. In numerous polemical articles of Petro Volyniak, the urgent problem of language-lysical and spelling norms of the language of periodical and book editions of the Ukrainian diaspora is violated. It is proved that on the pages of the magazine «New Days» all types of advertising are represented. Quantitative predominance of commercial advertising. A significant role was played by social advertising targeting Ukrainians who are facing complex integration processes in Canada. Political advertising is the least. The advertising is dominated by the verbal component, the role of photos and drawings is negligible. The template of the advertising slogan and the general text, the reminder, the emotional factor, the use of such a marketing move, as the preparation of the consumer to the appearance of the product on the market – to such standards editor magazine.

It has been argued that «Sunflower» magazine for children (1956–1961) for Petro Volyniak is a platform for the formation of a nationally conscious young generation of Ukrainians, the cultivation of moral and ethical virtues, and promotion of a healthy lifestyle.

On the material of publications in the journal «New Days», the information and analytical genres of journalism of Petro Volyniak were investigated. It is revealed that for informative genres of Petro Volyniak the regional character and approaching interests of the Ukrainian-speaking audience are inherent. The ideological aspect, realized through the analysis of social facts and phenomena, the review of the press, historical excursions, elements of journalistic investigation and forecasting, plays a significant role in the analytical publications of Petro Volyniak. The analytical texts outline the nature of the links between the New Days and the Ukrainian diaspora press. The literary-critical discourse of analytical journalism by Petro Volyniak is singled out.

Key words: the history of Ukrainian emigre journalism, Petro Volynyak, journalistic style, the history of the Ukrainian Diaspora Press, «New Days», «Sunflower», analytical journalism, information genres.